స్వార్థపరులు

సంఘర్షణ అత్యంత సహజమైనది. మంచికి చెడుగుకూ మధ్య; వెలుగుకు చీకటికీ మధ్య; సత్యానికి, అసత్యానికీ; ఇంద్రియ లోలుపతకు, ఆధ్యాత్మిక చింతనానికి, కలవాడికి, లేనివాడికీ సంఘర్షణ అనివార్యమే కాగలదు. శతాబ్దాలు — కాదు — యుగాల పర్యంతం, ఈ ద్వివిధ శాఖలమధ్య జరుగుతున్న సంఘర్షణనే చరిత్రగా, మనం పరిగణిస్తున్నాము.

కలవాడు తన సంపదను రక్షించుకోవడానికి విశ్వ ప్రయత్నాలుచేస్తాడు. ఉచ్ఛనీచ భేద మెంచకుండా, వివిధ విధానాలను అవలంబిస్తాడు. అతనికి ప్రభుత్వము, దాని తాలూకు వివిధ శాఖలు, అండ దండగా ఉంటాయి. శాస్త్రాలు అతని పక్షాన సాక్ష్యమిస్తాయి. చివరికి అతనే జయించడం కద్దు. లేనివాడు, ఈ అవరోధాల నన్నింటినీ అధిగమించిడానికే ప్రయత్నిస్తాడు. కలవాని సంపదను, అతని అధికారాన్ని, తన కైవసంచేసుకోవాలని అభిలషిస్తాడు. తనలాంటివారిని సమీకరిస్తాడు. ఈ సంఘటిత శక్తికి — ఒక రకంగా చెప్పాలంటే-ఏదీ ఎదురు నిలువదు. ఈ మహాశక్తి ఏ పనినైనా సాధిస్తుంది. దీనికి అపజయమంటూ ఉండదు.

కానీ, చరిత్రను పరిశీలించినవారికి, ఇలాంటి సంఘటిత శక్తులు, పరాజయంపొందిన సందర్భాలు కొన్ని గోచ

రిస్తాయి. దురదృష్టవశాత్తూ ఈ 'ఉదాహరణలు' ఆ మహా శక్తులకు అంటగట్టబడ్డాయి. నిశితంగా చూచిన వారికి, ఆలోపం ఆసంఘటితశక్తిదికాదనీ, దాని నిర్వాహకులదే ననీ స్పష్టపడుతుంది. ప్రతి అపజయానికీ ఇదే కారణంకాక పోవచ్చుగానీ, దీని ప్రభావం—ప్రతి పరాజయం వెనుకా, ఏమాత్రమో ఉండి తీరుతుంది.

అంతదాకా ఎందుకూ!

ఆనాడు—

* * *

దేవలోకపు పరిపాలనా బాధ్యతంతా, మహా విష్ణువు మీాద మోపబడ్డది. ముఖ్యమైన అన్ని శాఖలనూ ఆయన గారే చూసుకోవలసి వచ్చింది. ఇంకొకరికి ఒప్పచెప్పాలన్న ప్రయత్నాలు ఆటే సాగలేదు. అందుకోసం గట్టిగా ప్రయ త్నించినవారు కూడా లేరు. ఒకవేళ ప్రయత్నించినా, నిడి వేరడం అసాధ్యం కనకనే, ఏ కొందరన్నా ప్రయత్నిద్దా మనుకొన్నా మానేశారేమో స్పష్టంగా చెప్పడం కష్టం! ఏది ఏమైనప్పటికీ, కీలకమైన ప్రతిశాఖా మహావిష్ణువు చేతుల్లో ఉన్నది. ఆయనగారు ఎంతో విసుక్కుంటూ, మహాబాధపడుతూ, ఆ భారాన్ని శిరసావహించారు.

చూస్తున్నవారెవరికైనా స్థూలంగా కనిపించే దిది. కానీ దీనివెనుక ఎన్నో 'కుట్ర' లున్నాయన్న విషయం చాలామందికి తెలియదు. కావాలనే, విష్ణుమూర్తి ముఖ్యాం గాలన్నీ తనగుప్పెట్లో ఉంచుకొన్నాడనీ, అలా ఉంచు

కోవడంకోసం నానా బాధలూ పడ్డాడనీ, బెదిరించవలసిన చోట బెదిరించీ, పదవు లివ్వవలసినచోట పదవులిచ్చీ, గౌరవ బిరుదులిచ్చీ ఇంకొంతమందినీ ఆ కట్టుకొన్నట్టు గూడా చాలామందికి తెలియదు. నిజంగా, ఇవన్నీ తెలిసిన వాళ్ళు చాలా కొద్దిసంఖ్యలో ఉన్నారు. ఆ కొద్దిమందీ విష్ణుమూర్తికి చాలా దగ్గరవాళ్ళు, బంధువులూను. వీరందరూ కలిసే ఇలాంటిపన్నాగం పన్నారన్న వార్తలుగూడా విశ్వసించదగ్గవిగానే ఉన్నాయి.

దేవలోకానికి ప్రస్తుతం విష్ణుమూర్తి ఏకచ్ఛత్రాధిపతి. ఏ పని కావాలన్నా ఆయన చెయ్యిచేసుకోవాలి. ఆయన అనుమతి కావాలి. కాస్త నోరుండి, ఎప్పుడన్నా, చెడామడా వాగుతుండే ఇంద్రుడికి స్వర్లోకనాథుడన్న బిరుదు పారేసి, పదిమంది ఆడముండల్ని వెంట తగిలించాడు. దేవేంద్రుని నోరు మూతపడింది. తన కాలికింద చెప్పుల్లాంటివారికి మంచిమంచి పదవు లిచ్చాడు. పేరుకు వారు అధిపతులేగానీ, వారైనా స్వతంత్రించి ఒక్కపని చెయ్యడానికి లేదు. ఒక్క మాట మాట్లాడడానికి లేదు. ఏమి మాట్లాడవలసిందీ, విష్ణుమూర్తి చెబుతాడు. ఏమి చెయ్యవలసిందీ ఆయన నిర్ణయిస్తాడు. వీళ్ళు కేవలం సంతకాల రాయుళ్ళు. ఆ సంతకాలైనా ఎక్కడచెయ్యవలసిందీ, ఆయనగారే ఇంట్‌మార్కు చేసి పంపుతాడు. అక్కడ వీరు చేవ్రాలు చేస్తారు.

తను అధికారంలోకి వచ్చిన తరువాత విష్ణుమూర్తి రావడానికి చేసిన ప్రయత్నాలకంటే, చాలా తెలివైన

ప్రయత్నాలు శతాధికం చేయవలసివచ్చింది. ఒక పదవి అబ్బడం వేరు: దాన్ని కాపాడుకోవడం వేరు. పదవిని కట్టబెట్టినవారికి, దాన్ని ఊడబీకే అధికారం గూడా వుంటుంది. కాబట్టే అధికారంలోకి వచ్చినవారు తమ నీ పదవులలోకి తెచ్చినవారికి, తిరిగి తమను దించిపారేసే అవకాశాలు, హక్కులు లేకుండా వ్యవహరిస్తారు.

మహావిష్ణువు ఆపనే చేశాడు. తన బంధుకోటికి, ఆప్తవర్గానికి, వారివారి అనుయాయులకు మాత్రమే, ప్రాథమిక పౌరసత్వపు హక్కులుంచాడు. మిగతావారికి పీకి పారేశాడు. 'ఇదేమి'టని ఆయనగారి నెవరూ అడిగిన పాపాన పోలేదు గానీ, అడిగితే చెప్పవలసిన సమాధానాన్ని శ్రీమన్మహావిష్ణువు తయారుచేసి సిద్ధంగా ఉంచుకొన్నాడు.

"ఒక ప్రాథమిక హక్కేగాదు — ఏ హక్కయినా ప్రతి పుల్లాయకూ ఉండాలనడం ఆటే వివేకంకాదు. కత్తి వీరునివద్ద ఉండాలి. పిచ్చివాడిదగ్గరుంటే, వాడు పిచ్చివాడు గనక, కనిపించిన ప్రతివాణ్నీ పొడవవచ్చు. లేదా, తనను తానే పొడుచుకోవచ్చు. ఉత్తమ రాజ్య మెప్పుడూ ఇలాంటివి జరగాలని కోరుకోదు. మన రాజ్యము, దాని పరిపాలనా పద్ధతి చాలా ఉత్తమమని అందరకూ తెలుసు. ఇలాంటి 'అరాజకపు' చర్యలు మనం బొత్తిగా సహించం. ఇది 'శ్రేయో రాజ్యం' లక్షణంకాదు; కాబోదు. కేవలం రాజ్య రక్షణదృష్ట్యా ఇలాంటి సముచిత చర్యలు చెయ్యక తప్పలేదు.

తను అధికారంలోకి రావడంవల్ల, అయిష్టాన్ని ప్రకటించిన చాలావర్గాలపై, విష్ణువు తన అధికారాన్ని పురస్కరించుకొని, చావు దెబ్బలు తీశాడు. ఆ వర్గాలు బహిరంగంగా సభలు, సమావేశాలు జరుపగూడదనీ, ఊరేగింపులు లేవతీయరాదనీ, ఆయాశాఖాధికారులచేత ఉత్తరవులు జారీచేయించాడు. విష్ణువుచేతి కీలుబొమ్మల్లాంటి అధికారులందరూ,ఆ పనులు కళ్ళుమూసుకొని చేసి పారేశారు. ఇదేమిటని అడిగినవారూ లేరు: అడిగినా చెప్పేవారూ లేరు.

ఈ విధమైన కట్టుదిట్టాలు చేసుకొన్నతరువాత: కేవలం లోకంకళ్ళు కప్పాలన్న అభిప్రాయంకొద్దీ, తనపై గల బాధ్యతలను "తగు సమర్థులకు" పంచేశాడు.ఉత్పత్తి-అంటే సృష్టి-తన కొడుకుపరం చేశాడు. ఆర్థిక వ్యవహారాలు భార్యకు ఒప్పచెప్పాడు. వార్తాసేకరణాదులకు-పుత్రతుల్యుడైన నారదుణ్ని ఏర్పాటుచేశాడు. దేవలోకాధిపతిగా, దేవేంద్రుడు వున్నాడాయె! 'ప్రజాపతి' బిరుదంతో దక్షుడు తృప్తిపడి, ఎముకలన్నీ విరుచుకొంటుంటె ఇక తనకు కావలసిం దేమిటి?

అయితే ఈ "నిరంకుశత్వం" ఇలా ఎక్కువకాలం సాగలేదు. రాజ్యంలోని క్రింది వర్గాలవారిలో అసంతృప్తి రాజుకొంటున్నది, ప్రభుత్వంమీదా, అధికారులమీదా ఆయా వర్గాలవారు, అప్పుడప్పుడు నోరుచేసుకోసాగారు. రాజ్యంలో చిన్నచిన్న "అలజడి" వంటి చర్యలు కొన్ని జరిగాయి.

ఇవన్నీ నారదుని ద్వారా విష్ణుమూర్తి ఎప్పటి
కప్పుడు తెలుసుకొంటూనే ఉన్నాడు. వీటిని ఆదిలోనే
త్రుంచివేయకపోతే, తన రాజ్యానికి ముప్పు తప్పదని ఆయ
నకు తెలుసు. ఏవో చిలిపిచేష్టలుగా భావించి, వీటిపట్ల
ఉదాసీనత చూపకూడదు. సన్నసన్నగరికపోచలే వెంటిగా
తయారయి, మదపుటేనుగును బంధిస్తాయి. ఈ
విషయం తనకు తెలీకపోలేదు. అయితే తను ప్రత్యక్షంగా
వీటి విషయంలో జోక్యం కలిగించుకోగూడదు. అందువల్ల
చాలాగొడవలున్నాయి, తనేదైతే చెయ్యదలుచుకొన్నాడో,
అది తనక్రిందివారిచేతనే చేయించవచ్చు. ఈ ప్రతి
క్రియతో,రోగం తక్కున కుదిరిందా సరేసరి; లేదా అప్పుడు
తను ఎటుగూడీ "శాంతిభద్రతలు" కాపాడవలసివస్తుంది.
తను విధిగా వాటిని కాపాడతాడు.

ఈ అభిప్రాయంతోనే విష్ణుమూర్తి "అల్లరు"లను
అణచివేయమని తన అధికారులకు ఆజ్ఞలు పంపించాడు.

చేయవలసిన సకలకార్యాలూ అధికారులు చేశారు.
దీనివల్ల తాత్కాలికంగా శాంతిభద్రతలు దేశంలో నెల
కొన్నా, అవి తుఫాను ముందు నిస్తబ్ధంగా ఉండే ప్రకృతిని
పోలినవేగానీ, అన్యం కావు.

2

విష్ణుమూర్తి పరిపాలనవల్ల అధికంగా దెబ్బతిన్న
వారు ప్రమథులు. దేవలోకంలో ప్రమథులు, దాదాపు
"అంటరానివారు." వారి కేహక్కులూ లేవు. ఏ సదుపా

యాలూ లేవు. రాజ్యాంగం ఆ జాతి భద్రతకుచేసిన పను లేమీ లేవు. లేకపోగా, ఇదివరకున్న స్వల్ప సదుపాయాలను గూడా నేటి పాలకవర్గం రద్దుచేసింది. అలా రద్దుచేయడం శాంతిభద్రతల నిమిత్తమేనంటూ అది తనచర్యను సమ ర్ధించుకొంది. ఎంత ఘోరమైన పనిచేసినా అది సముచిత కార్యమేనని సమర్థించుకోని ప్రభుత్వం ఎక్కడైనా వుంటుందా?

ఆర్థికంగా, సాంఘికంగాకూడా ప్రమథులు చాలా హీనస్థితిలోవుండిపోయారు. ఇదేస్థితిలో ఇంకా ఇతరజాతులు, వర్గాలు కొన్నివున్నాయి. కానీ వాటికీ, ప్రమథజాతికీ భేదమున్నది. ఇతరజాతుల్లో బాగాకలవాళ్ళు విష్ణుమూర్తి ప్రభుత్వాన్ని సంపూర్ణంగా బలపరుస్తున్నారు. కొంతకొంత మంది, ముఖ్యమైన పదవుల్లోగూడా ఉన్నారు. ఆ పదవుల్లో ఉన్నవారుగూడా, బాగా ఉన్నవాళ్ళో, లేక వారితాలూకూ వాళ్ళో అవడంచేత, వారుండిగూడా ఆ జాతికి ఏమీ ప్రయోజనం కలగడంలేదు. కావలసిన పనులు పెద్దవారే అడిగి చేయించుకొంటున్నారు. ఈ అట్టడుగునపడి నలిగి పోతున్నవాళ్ళు నలిగిపోతూనే వున్నారు. వీళ్ళ ఆలనా, పాలనా ఎవ్వరికీ పట్టలేదు. వీరిలో ఉండబట్టలేక ఎవరన్నా నోరుమెదిపితే, దాన్ని మూయించడానికి ఎక్కువసేపు పట్టేదికాదు.

"విష్ణుమూర్తి కేవలం కీలుబొమ్మలాంటివాడు. అతనిదేమీ లేదు. నామకః అక్కడున్నాడన్న మాటేగానీ,

అతను చేస్తున్నది చింతాకంతగూడా లేదు. అన్నిపనులూ మనమే చేసుకోంటున్నాం. మనం మనం ఒకటి, అధికారంలో వున్నది మనవారు; మనకేదో చెయ్యలేదని సనగడం మంచిదికాదు. మనవాడు మనకు చేస్తాడుగానీ, పరాయివాడికి చేస్తాడా?"

ఇలాంటి "మన" జాడ్యం తగిలించేవాళ్ళు. ఈజబ్బు పట్టుకొని ఈ జాతివాళ్ళంతా కిక్కురుమనకుండా నోరు మూసుకొనేవాళ్ళు.

కనీసం—ఇలా తృప్తిపడదామన్నా ప్రమథులకు, తమవాడంటూ అధికారంలో ఏ ఒక్కడూ లేడు. తమ యోగక్షేమాలను అధికారంలోఉండి విచారించేది తమకు శత్రువు. ఇక తమకెలాంటి రక్షణలుంటాయో ఎవరికి తెలీదుగనక!

జరుగుతున్న అన్యాయాన్ని సహించలేక, అసంతృప్తిని భరించలేక తిరగబడిన ప్రమథులు దారుణమైన శిక్షలకు గురికాబడ్డారు. ఇలా ఎంతకాలం తామీ అక్రమాలను భరించాలి? వీటినుండి ఎప్పటికి తమకు విముక్తి?

3

"మహానుభావా!" అంటూ ప్రారంభించాడు నారదుడు. "నేను మన రాజ్యమంతా తిరిగి వస్తున్నాను. ఇంతకాలమూ నన్ను "విశేషాలేమీ తీసుకురావే"మని చంపుతుండేవారు. ఇప్పుడు కావలసినన్ని విశేషాలు తీసుకొచ్చాను."

"ఏమిటవి ?" అని విష్ణుమూర్తి ప్రశ్నించకుండానే నారదుడు చెప్పనారంభించాడు.

"మీరిక్కడ కూచున్నారు. లోకమంతా సుభిక్షంగా ఉన్నదని మీ అభిప్రాయమో లేక కల్లోలంగా ఉన్నదని మీకు తెలుసేమో నాకు తెలియదు. కానీ మహాప్రభూ! మనం చిరకాలం ఇలా నిమ్మకు నీరెత్తినట్టు మసలడానికి వీలులేదు. దేశంలో—ముఖ్యంగా-ప్రమధగణాల్లో అసంతృప్తి చెలరేగింది. వారంతా సంఘాలుగా ఏర్పడుతున్నారు. తమ సంఘాలను తాము కట్టుదిట్టం చేసుకొంటున్నారు. ఎన్నో హక్కులు కావాలంటూ తీర్మానాలు చేస్తున్నారు. ఆశయాలు ప్రకటిస్తున్నారు. ఆశయ సాఫల్యంకోసం ఎన్ని కష్టాలనైనా భరించాలని శపథాలు చేస్తున్నారు. దేశమంతటా చెల్లాచెదురుగా పడివున్న తమవారిని, ఒక్క చోటికి కేంద్రీకరిస్తున్నారు. ఈ ఉద్యమం కార్చిచ్చులా దేశమంతటా కమ్ముకొంటున్నది."

"అలాగా!" అన్నాడు శ్రీ మహావిష్ణువు. ఆశ్చర్యం నటించి "అయితే స్థానికాధికారు లేమి చేస్తున్నట్టు? ఈ ఉద్యమం దేశక్షేమానికి భంగకరమని వారికి తోచలేదా? లేక భోగవిలాసాదులకు బానిసలై, కర్తవ్యాన్ని విస్మరించారా? అదీగాక, వీటి నసలు లక్ష్యపెట్టనే లక్ష్యపెట్టటం లేదా? ఇలాంటి ప్రయత్నాలేవో జరుగుతున్నట్టు చూచాయగా నాకు తెలుసు. అవి మామూలు సంఘటన లనుకొన్నాను గానీ, ఇంతదాకా వస్తాయనుకోలేదు. పరిస్థితులు ఇంతగా విషమించాయంటే, అధికారులు చాలా

అసమర్థంగా ప్రవర్తిస్తున్నారనుకోవలసివస్తున్నది. ఇలాంటివి నేను సహించనని వారి కింకా తెలియదేమో!"

'కాదు ప్రభూ!' అన్నాడు నారదుడు. "అధికారులు చేయవలసిన ప్రయత్నాలన్నీ చేశారు. ఇంకా చేస్తున్నారు. కానీ వాటివల్ల సత్ఫలితం కలుగలేదు. కలుగలేదు సరిగదా, దుష్ఫలితాలు వేలాది ప్రభవించాయి. అధికారుల దండనలు, రక్షకభటుల అజమాయిషీలు అధికమైనకొలదీ, ప్రమథులు మరింత సన్నిహితులు కాసాగారు. ఏనాడూ కనని, వినని ఐకమత్యం, ఈనాడు వారిలో వెల్లివిరుస్తున్నది. వారి ఉద్యమం మరింత బలపడుతున్నది. ఇదివరకొక్క-ప్రమథులు మాత్రమే ఈఉద్యమంలో చేరారు. అధికారులు అణచటానికి ప్రయత్నాలు ప్రారంభించిననాటినుండీ, భూత, పిశాచాది జాతులుగూడా ఆ ఉద్యమంలో కలిసిపోయాయి. వారందరూ ఇప్పుడో అభేద్యశక్తిగా రూపొందారు. ఈ మహాశక్తిని ఎలా నిర్జించటమో తెలియక, దేవేంద్రాది ప్రధానాధికారులు బుర్రలు బ్రద్దలుకొట్టుకొంటున్నారు...."

"సత్పురుషులు!" అని అపహసించాడు విష్ణువు సాలోచనగా తల పంకించి.

నారదు డేమీ మాట్లాడలేదు.

4

ఒక్కసారి జయన్నినాదాలు మారు మ్రోగాయి. శంకరుడు చేసన్నతో సభాసదులను వారిస్తూ అధ్యక్ష పీఠ మలకరించాడు.

"కొందరంటున్నట్లు: ప్రస్తుత పాలకవర్గం మీద తిరుగుబాటు చేయడం మన అభిప్రాయంకాదు. దాని యం త్రాంగాన్ని బలహీనపరచి, పాలనాధికారాన్ని చేజిక్కించు కోవడంగూడా మన అభిమతంకాదు. మనకు కావలసింది న్యాయ్యం. మనం కోరుతున్నది, యధార్థంగా మనకుండవల సిన హక్కులు. వీటిని వాంఛించడంగూడా మహాపరాధమే అయితే, మనం దోషులమే! ప్రాథమిక స్వత్వాలను, రాజ్యం లోని కొన్ని జాతులకు కొన్నివర్గాలకు లేకుండా చేసిన ప్రభుత్వం: అది ధర్మప్రభుత్వమని, కోటికోట్లమంది ఘోషిం చినప్పటికీ, అధర్మ ప్రభుత్వమే అవుతుంది! ఒక దోషం: దానిని ఆచరించినవాడు ఏ జాతీయుడయినా, ఏ వర్గానికి చెందినవాడయినా దోషియే అవుతాడు. ఇది సర్వజనా మోదమైన ధర్మం! కానీ ప్రస్తుత ప్రభుత్వం దీనిని కాదం టున్నది! ఈ అన్యాయాన్ని, అధర్మాన్ని, అక్రమాన్ని, ఎదుర్కొనడమే మన ప్రధానాశయం!

"దేశంలోని ఇతర జాతులకున్న హక్కులు మనకూ ఉండాలి. వారితో సమానంగా మనమూ గౌరవింపబడాలి. ఈ ధ్యేయంతో ప్రారంభించబడిన ఈ ఉద్యమం, నేటికి

మహాశక్తిగా రూపొందింది. కొందరు సంకుచిత స్వభావులు భావిస్తున్నట్లు, ఇది కేవలం ప్రమథులకు మాత్రమే పరిమితం కాదు. ప్రతి పీడితునికీ ఇందులో స్థానమున్నది. ప్రతి తాడితుడూ ఈ ఉద్యమంలో చేరవచ్చు. దేశంలో, చెల్లా చెదరుగా పడిఉన్న భూత, ప్రేత, పిశాచాది జాతులు, రాక్షసులు ఈ నాడీ మహోద్యమంలో చేరారు.

"ప్రభుత్వం చిత్రిస్తున్నట్లు, మనం దొంగలం కాము. మనలను క్రూరంగా అణచివేయడాన్ని సమర్థించుకొనడానికి, నీచాతినీచమైన పదజాలం మనమీద ప్రయోగం చేస్తున్నది! ఈ భాషాడంబరం ద్వారా ప్రజల కళ్ళు గప్పాలని దాని ప్రయత్నం. తాత్కాలికంగా, ప్రభుత్వమే విజయం పొందవచ్చు. కానీ ఏనాటికయినా నిజం బైటపడకపోదు. మనం ధర్మంకోసం, న్యాయంకోసం పోరాడుతున్నాం అంతిమ విజయం మనకే లభిస్తుంది!"

5

ఈ విషయాలన్నీ మహావిష్ణువుకు తెలిశాయి. ఈ రోగానికి(!) మందు ఏమిటో ఆలోచించే నిర్ణయించాడు. అయినా విష్ణువు, ఆ ప్రతిక్రియను బైటపెట్టలేదు. తుదినిర్ణయంగా తన ఆలోచన ఎప్పుడూ ఉండనే ఉన్నది. ముందుగా దానిని బైటపెట్టినందువల్ల ఫలితమేమీ ఉండకపోవచ్చు. తన సూచనకంటే తెలివైనదీ, శక్తివంతమైనదీ మరొకరెవరయినా సూచించే అవకాశం లేకపోలేదు. అలాంటిదే జరిగినప్పుడు, తన క్రిందివారి ముందు,

తను న్యూనత అనుభవించవలసి వస్తుంది. అయినా కళ్ళు బోయేటంతటి కాటుక తన కెందుకూ? ప్రముఖ ప్రభుత్వోద్యోగు లందరినీ ఒకచోట సమావేశపరచి ఈ విషయం చర్చించడం చాలా ఉత్తమం! ఏ పుట్టలో ఏ పామున్నదో ఎవరికీ తెలియదు. దీనివల్ల వివిధ శాఖోద్యోగుల మన స్తత్వాలు, అభిప్రాయాలు తనకు తెలిసిపోతాయి. కొందరు మంచి పద్ధతులనే సూచించవచ్చు. అప్పుడు ఆ పద్ధతినే తనూ ఆలోచించి ఉంచినట్లు, వారితో బొంకనూవచ్చు: లేదా— ప్రస్తుతం తను సమకూర్చి ఉంచిన మహాయుధం అప్పుడే బయిటపెట్టవచ్చు తనకు రెండువిధాలా లాభమే!

*   *   *   *

అన్ని సమావేశాలలాగా, ఇది సంతోష ధ్వానాలతో ప్రారంభం కాలేదు. చాలా బరువుగా, బాధగా, మొదలెట్టబడింది. అందరి ముఖాలపై, భయాందోళనలు అగ్రాడుతున్నాయి. ఒకరినొకరు చూసుకోవడానికి సిగ్గుపడుతున్నారు. సంప్రదాయానుగుణ్యంగా దేవేంద్రుడు లేచి, "స్వర్లోక నాథుడు" హోదాతో: అల్లరులను అణచడానికి తను చేసిన చర్యలను సమావేశంలో తెలియపరిచాడు.

"ప్రప్రథమంగా, లాంఛనప్రాయంగానే అవుగాక: శంకరుడు తనవారికి న్యాయంగా రావలసిన హక్కులను గురించి, ప్రభుత్వంచూపుతున్న పక్షపాత వైఖరిని గురించి నాతో చర్చించడానికి అనుమతిని వేడాడు. నేను విష్ణుమూర్తి ప్రేరేపణపై నిరాకరించాను.... ఫలితం చాలా

దారుణంగా పర్యవసించింది. దానివల్ల మన దేశ శాంతి భద్రతలు దెబ్బతిన్నాయి. శంకరుని నాయకత్వాన, ప్రమథాది జాతులు 'అల్లరు'లను ప్రారంభించాయి. ప్రభుత్వోద్యోగులను చెరపట్టసాగారు. ప్రభుత్వ కార్యాలయాలను ఆక్రమించుకోజొచ్చారు. కొన్నిచోట్ల, కొన్నికొన్ని గ్రామాలు, వారి ఆక్రమణలోనికి వెళ్ళాయి. మన సైన్యంపై చెదురుబాడులు మొట్టమొదట జరిగినా, ఇటీవల ముఖాముఖి యుద్ధానికి సైతం సన్నద్ధులవుతున్నారు. వీటి అన్నిటినీమించి, వారి ప్రచారం మనకెంతో హాని కలుగజేస్తున్నది. మన ప్రభుత్వంలోను, దాని రాజ్యాంగంలోను ఉన్న లోపాలు, వీధి వీధీ, వాడ వాడా తిరిగి ప్రచారం చేస్తున్నారు. మనం ఉన్నవారికే ఇంకా సహాయంచేస్తున్నామట! ప్రభుత్వంలోని అన్ని ఉద్యోగాలు, మన బంధువులకో, లేక స్నేహితులకో కట్టబెడుతున్నామట. మనం కాదని బుకాయించడానికయినా వీలులేకుండా, అన్ని వివరాలతో సహా, సోదాహరణంగా, అంకెలువేసి, వారు ప్రకటన పత్రాలు పంచిపెడుతున్నారు.

"ఈ ప్రచారం మన గుంభనను బట్టబయలుచేస్తున్నది. మనం చేస్తున్న అన్యాయాలు- మన దృష్ట్యా అవి ఎంతమాత్రం, అన్యాయాలు కావనుకోండి; ఇది కేవలం మన శత్రువులే కసిబోక మనపట్ల వాడిన పదమే ననుకోండి; పదిమందికీ తెలిసిపోతున్నాయి' మనవారిలో కొందరు ఈవిషయమై అప్పుడే తీవ్ర వాదోపవాదాలు సాగిస్తున్నారు. తెగించి కొందరు నన్ను అడిగారు గూడాను. వాటికి జవా

బివ్వటానికి నేను నిరాకరించాను. కానీ అందువల్ల లోసుగు లాంటిదేదో మన పక్షాన ఉన్నదన్న అపోహ-నిజమే ఉత్తి అపోహ-ప్రజలకు కలుగుతున్నది!"...

సరే! ఇంకెవరైనా ఈవిషయమై మాట్లాడ దలుచుకొన్నారా?" అన్నాడు విష్ణుమూర్తి మధ్యలో కలుగచేసుకొని. అప్పటికింకా ఇంద్రుడు చెప్పదలుచుకొన్నది పూర్తి కానేలేదు. దేవరాజ్య ప్రధానాధ్యక్షు లీమాట అనడంతో, దేవేంద్రుడు కిక్కురుమనకుండా వేదిక దిగిపోయాడు. తరువాత దక్షప్రజాపతి లేచి, అధ్యక్షుని అనుమతితో ప్రసంగించాడు.

'దోషాలన్నీ అల్లరిమూకవేనని అనలేము' అన్నాడు దక్ష ప్రజాపతి. "కొంతలో కొంత మనవారి చేయిగూడా ఉన్నది. యక్షులు, కిన్నెరులు, సిద్ధులు, కింపురుషులు మొదలయిన జాతులలోని కొందరు, శంకరుణ్ణి బాహాటంగా సమర్ధిస్తున్నారు. "యధోచితమైన" సాయం చేయటానికి గూడా మరి కొందరు పూనుకొన్నారు. ఈ బలహీనత మనలో ఎప్పు డేర్పడిందో అదే మేరకు శంకరుని ఉద్యమం బలపడుతుంది. ఈ విషయం ప్రధానాధ్యక్షులవారికి, సూచాయగా తెలియపరచబడిం దనుకొంటున్నాను.... బయటినుండి రాగల ప్రమాదంకన్న, యీ లోపలి 'ప్రమాదం' మరింత ప్రమాదహేతువని నా మనవి. ఈ అల్లరులను అణచడానికై మనం తీసుకోబోయే ప్రతిచర్యా, అటునుండి ఇటు గాక, ఇటునుండే ప్రారంభించాలని విజ్ఞప్తిచేస్తున్నాను..."

ఆపైన ఏమి మాట్లాడడానికీ తోచక, మాటల కోసం తడబడి, అట్టే అభాసుపాలు గాకుండానే దిగి వచ్చాడు.

విష్ణుమూర్తిముఖం చిరాకునూ, విసుగునూ వెలి గ్రక్కుతున్నది. స్థిరంగా పీఠంపై కూర్చొనలేకపోతున్నాడు. "ఇంకెవరయినా మాట్లాడుతారా?" అని విష్ణుమూర్తి అడిగితే, మాట్లాడాలని కాచుకుకూర్చున్న కొంతమంది—అతనామాట అనకపోవడంతో, కొద్దిగా నిరాశ చెందారు.

"బాగానే ఉంది!" అంటూ ప్రారంభించాడు విష్ణుమూర్తి. "ఇంతవరకూ మాట్లాడిన గౌరవనీయులైన ఇద్దరూ ఉన్న పరిస్థితిని, సాకల్యంగా వివరించారే గాని, దానిని చక్కబరచటానికి సముచితమైన సూచనలు చెయ్యలేదు. తప్పెవరదీ అన్నప్రశ్న ఇప్పుడనవసరం! ఎవరిది కానీండి. జరగవలసిం దేదో జరిగింది. ఈ విచికిత్సతో కుస్తీలు పట్టడం కూడనిపని; ఉన్న ఉద్రేక వాతావరణాన్ని ఎలా యథాస్థితికి తేవడమన్నదే ప్రస్తుత చర్చనీయాంశం! ఇందుకు తగు సూచన లివ్వగలవారెవరయినా వుంటే; వేదికవద్దకు రావచ్చు; తమతమ సూచనలను సభవారికి తెలియపరచవచ్చు. అయితే ప్రధానాంశ మొకదానిని ఎవ్వరూ విస్మరించరాదు. ఇక్కడ సమావేశమైన సదస్యులందరూ, ఆమోదించిన సూచన అయినప్పటికీ, అది "సముచితం" కాదని తోచినప్పుడు, దానిని అమోదించటం జరగదు. అటువంటి సూచనను, "పరిశీలించదగిన సలహా"గా మాత్రమే భావించబడుతుంది. లేక, ప్రభుత్వం

తలపోసిన విధానాన్నే సదస్యులుగూడా సూచించిన పక్షాన, అది వెంటనే శాసన రూపం దాల్చగలదు. కాకపోయిన ప్పటికీ, ప్రభుత్వంగూడా తీవ్రంగా ఆలోచిస్తున్నది: తీసు కోనవలసిన చర్యలేమిటో తీసుకోంటుంది. ఒకటి మాత్రం నిజం! ప్రస్తుతమున్న అవ్యవస్థిత స్థితిలాంటిది, ఇక ముందు వుండదు; వుండబోదు. స్థితిగతులను చక్కబరచడానికి తగు కట్టుదిట్టాలు ప్రభుత్వం చేయనున్నది. ఆఁ.... మీలో ఎవరైనా ఎలాంటి సూచననైనా చేయదలిస్తే, నిరాక్షే పణీయంగా చేయవచ్చు. అది సూచనగా మాత్రమే పరిగ ణింపబడగలదు గానీ, శాసనం కాదనీ, కాబోదనీ, మరో సారి హెచ్చరిస్తున్నాను..."

అని చుట్టూ కలయ చూశాడు విష్ణుమూర్తి. ఏదో గుస గుసలు చెలరేగాయి. చిన్నచిన్న వాగ్వాదాలు తలె త్తాయి. "ఔను"—"కాదు"—"భేష్, బాగుంది"—"ఛఛ పచ్చి నిరంకుశత్వం"—"కాదు-రాక్షసత్వం"—"ఫర వాలా- ఒక మోస్తరుగా ఉంది." కొన్నిక్షణాల తరువాత ఈ సద్దుగూడా అణగిపోయింది. ఏవేవో సూచనలను ప్రతి పాదించి, పేరుదక్కించుకోందామన్న ఆశతో వచ్చిన కొందరు "ప్రముఖు"లకు తీరని ఆశాభంగం కలిగింది. ఇప్ప టికే ఈ దిక్కుమాలిన గొడవలలో చిరాకెత్తిపోయిన అధికసంఖ్యాక సదస్యులు, తుదినిర్ణయాన్ని, విష్ణుమూర్తికే వదిలివేశారు.

"మంచిది. మీ మీ స్థానాలను మీరు భద్రంగా కాపాడుకోనండి. కేంద్ర కార్యాలయంనుండి కొద్ది రోజు

5097 శ్రీకాకుళం

లలో మీకు క్రొత్త శాసనాలు అందుతాయి. వాటిని అమలుపరచండి. ఫలితాలు తెలియపరచండి. అప్పటికీ ప్రశాంతవాతావరణం నెలకొనకపోతే, అప్పుడు ఆలోచించ వచ్చు.... ఒక్క మహేంద్రుడు తప్ప, తదితరులందరూ వారివారి ప్రాంతాలకు వెళ్ళవచ్చు. దక్షప్రజాపతి ఎప్పుడు వెళ్ళవలసిందీ, మేము కబురుపెడతాము. అంతదాక వారు విశ్రాంతిభవనంలో ఉండవచ్చు..."

మహేంద్రుడు, దక్షుడు ఒకరినొకరు ప్రశ్నార్థకంగా చూసుకొన్నారు. విష్ణుమూర్తి ఇది గమనించిగూడా, గమనించనట్టే నటించాడు.

6

"మహోదయులకు అభివందనాలు! ఈ ఉద్యమం ఇంతటి పటిష్టతరం కావడానికి, ఇన్ని విజయాలను సంతరించడానికి, కారణభూతులైనవారందరికీ నా వందనాలు!" అంటూ మహాశివుడు తన ఉపన్యాసాన్ని ప్రారంభించాడు. "మనది ధర్మపక్షం. మన చర్యలు న్యాయబద్ధమైనవి! అందుకే అన్నిచోట్లా మనలను విజయలక్ష్మి వరిస్తున్నది. అందుకే దేవజాతిలోని కొన్నివర్గాలవారు మనపట్ల సానుభూతి ప్రకటిస్తున్నారు. మనకు అండదండగా ఉంటున్నారు. ఇదే సందర్భంలో మనవారు కొందరు చిత్రమైన సందేహాలను వెలిబుచ్చుతున్నారు. దేవవర్గీయులను ఏ పరిస్థితులలోనూ నమ్మకూడదంటున్నారు. ప్రస్తుత ప్రభుత్వబలాల

కంటె, మన బలాలు అధికతరమైనవి కనుక, నేడో రేపో, నిస్సందేహంగా మనం ప్రభుత్వాన్ని కైవసం చేసికొన బోతున్నాము గనక, ఏదో సాయంచేసినట్లు నటిస్తూ, పెద్దపెద్ద పదవులను పుచ్చుకొందామన్న అభిప్రాయమే, వారిచేత ఇలా చేయిస్తున్నదని వీరంటున్నారు. ఇది నిజమని నే ననుకోను. వాదనా సౌలభ్యంకోసం, యదార్థమేనని అంగీకరించినా, వీరి సందేహాలు హాస్యాస్పదంగా తోచక పోవు. మనం ప్రభుత్వాన్ని చే జిక్కించుకోడమంటూ జరిగినప్పుడు, ఇంత సహాయపడిన వీరిని, అప్పటి మన ప్రభుత్వం "తగువిధంగా" సత్కరించగలదు. కాక ద్రోహ చింతతోనే ఇవి జరిగాయని నమ్మబడినప్పుడు, ద్రోహులకు విధింపబడే శిక్షలకు వీరుగూడా గురికాబడతారు. కానీ, పరాయివారి అనుమానులేమిటో తెలుసుకోకుండా, వారిని ద్రోహులుగా కపటులుగా పరిగణింపలేముగదా ! వారు దుర్మార్గులని తెలిసేవరకూ, సన్మార్గులుగానే మనం భావించాలి...

"ఇక ప్రస్తుత విషయం! రాయబారాలు విఫలం కావడంతో, మనం ప్రత్యక్షచర్యలకు పూనుకొన్నాం. ఏ ఒక్కరికీ బాధ కలిగించాలనిగానీ, కష్టపెట్టాలనిగానీ మనకు లేదు. అనివార్యమైన సందర్భాలలో కష్టనష్టాలకు కొందరు దేవరాజ్యప్రజలు గురికాబడినట్లు తెలియవచ్చింది. అందుకు మనం బాధ్యులం కామని వారికి మనవిచేస్తున్నాను. దుష్ట ప్రభుత్వపు పాలనక్రింద ఉన్నప్పుడు, ఇలాంటివి అనేకానేకంగా జరగడముగూడా అసహజంకాదని వారు తెలుసుకో

వాలి. మన ప్రభుత్వం అధికారంలోకి వచ్చినప్పుడు, అలాంటి బాధితులకు తగు ప్రతిఫలాలు ముట్టచెబుతాము. దేవరాజ్య ప్రభుత్వం మనమీద ఉద్వేత్తుగా దుష్ప్రచారం కొనసాగిస్తున్నది. మనం అధికారంలోకి వస్తే, ప్రజలకు శాశ్వత బానిసత్వం తప్పదంటున్నది. విచ్చలవిడిగా నిరంకుశత్వం విలయతాండవం చేయగలదని ప్రజానీకాన్ని భయపెడుతున్నది. ఇది సర్వాబద్ధమని ఆ ప్రజలు గ్రహించాలి. మనప్రభుత్వంలో ప్రతివ్యక్తికీ సమాన స్వాత్వాలుంటాయి. జాతిభేదాలుగానీ, వర్గభేదాలుగానీ ఉండవు. ఆశ్రితపక్షపాతం, బంధుప్రీతి, మన ఛాయలకైనా రావడానికి లేదు. ఒకరకంగా చెప్పాలంటే; ఇప్పటికంటే, ఇబ్బడిముబ్బడిగా తమ జీవితాలు కాంతివంతము, సౌఖ్యదాయకము, ఆనందవిలసితాలుగా ఉండగలవని ఆ ప్రజలు గ్రహించాలి....

'మనవిప్లవాన్ని అణచడానికి, క్రొత్తవిధానాలను రూపొందించే విషయమై చర్చించడం నిమిత్తం, ప్రముఖ రాజోద్యోగులు కొందరు విష్ణుమూర్తి అధ్యక్షతన సమావేశమయినట్లు నమ్మకంగా తెలియవస్తున్నది. ఇది కేవలం భ్రమమాత్రమే కాగలదు. ఇలాంటి 'కూబి' ఎత్తులకు మనం లొంగిపోము. శత్రువువేసే ప్రతిక్రొత్తఎత్తునూ మనం భగ్నంచేయాలి. చేయగలంకూడా!"

ఆ తరువాతగూడా శివు డేదో అన్నాడు గానీ ఆ మాటలు, జయన్నినాదాల రణగొణధ్వనిలో కలిసిపోయాయి.

7

"మహాదేవా!" ఇంద్రుడు వినమ్రుడై అన్నాడు. "తగుఉపాయం మీరే సూచించండి. నాకేమీ పాలు పోవడంలేదు. ఎలా ఈ అల్లరిమూకను అణచవలసిందీ మీరు సూచించండి: ఆ సూచనను నేను అక్షరాలా పాటిస్తాను !"

"మాట తప్పవనుకొంటాను !" అన్నాడు విష్ణుమూర్తి: అదోలా ఇంద్రునివంక చూస్తూ.

"ప్రభువులు నన్ను విశ్వసించాలి!"

"మంచిది." విష్ణుమూర్తి పెదవులపై చిరునవ్వు పొటమరిచింది. "శచీధవా! ఏపనిచేయడానికైనా ముందు, ఆ పనిని గురించి మనకు సమగ్రంగా తెలిసివుండాలికదా? అల్లరిమూకను అణచడానికిముందు, దాని సంగతి సందర్భాలు మనకు కరతలామలకంగా వుండాలి. అంతవరకూ మనకూ లోటులేదు. అన్నట్టు—శంకరుడు యువకుడని గదూ నువ్వన్నది!"

"ఔను ప్రభూ!"

"వివాహితుడే ననుకొంటాను!"

"లేదు."

"కారణం నీకు తెలుసా శచీంద్రా?"

"తెలియదు కానీ తెలుసుకోగలను."

"అవసరంలేదుగానీ, దక్షప్రజాపతికి యుక్త వయస్కురాలైన కూతురు ఉన్నట్టు విన్నాను. నిజమే గదూ?"

"ఉన్నది. ఆ పిల్లపేరు 'సతి'. తగిన వరునికోసం దక్షుడు ప్రయత్నిస్తున్నాడు."

"ఆ ప్రయత్నాలాపవలసిందనీ, వరుడు సిద్ధంగా ఉన్నాడనీ దక్షునికి చెప్పు..."

"మీ హృదయాన్ని నేను అర్థంచేసుకోలేకపోతు న్నాను.... అంటే; దక్షుడు, జామాతగా శంకరుని పరిగ్ర హించాలనా తమ అభిప్రాయం?"

"అవును!"

"ప్రభూ! తమరు పొరబడలేదుగదా!" అన్నాడు మహేంద్రుడు కొయ్యవారిపోయి.

"లేదు!" అన్నాడు హరి కోపంగా. "దీనివలన ఎన్నో చిక్కులు ఇట్టే విడిపోతాయి. అనవసరమైన రక్త పాతం తగ్గుతుంది. శంకరుడు ప్రాణిగానీ, పాషాణంకాదు. ప్రాణి సహజమైన యవ్వనోద్రేకాలు అతగాడికీ ఉంటాయి. వాటిని ఉపయోగించుకోడంద్వారా, మనం కార్యాన్ని సానుకూలపరచుకోవాలి..."

"మరి దక్షు డిందుకు అంగీకరిస్తాడా ప్రభూ?"

"అతన్ని అంగీకరింపజేయడం మీ విధి. అలా చేయ లేనినాడు, మీరు అసమర్థులే అవుతారు. అసమర్థులు సమర్థనీయమైన పదవులలో ఉండదగరని మీకు తెలుసు.

అదీగాక; చేయలేమని మీరంటున్నది-మామూలువ్యక్తిగా కాక—బాధ్యతగల ఉద్యోగిగా అంటున్నారు. ఇలా అనడం ప్రభుత్వశాసనాన్ని ధిక్కరించడ మవుతుంది. శాసనాన్ని ధిక్కరించడంద్వారా, మీరు శత్రువులకు పరోక్షంగా సాయపడుతున్నారన్న ఆలోచన, మాకు కలిగేందుకు అవకాశమిచ్చినవారవుతున్నారు. శత్రువులకు విధింపబడే శిక్షలే వారికి, సాయపడుతున్నవారికిగూడా విధించబడతాయని మీకు తెలియకపోలేదు. ఆలోచించండి! మీ ఇష్టప్రకారం నడిపించండి!"

ఇంద్రుడింకేమీ మాట్లాడలేదు.

* * *

దక్షుడు కోపంతో కుతకుతలాడిపోయాడు. ఇలాంటి అవమానం, తన జీవితంలో ఎరుగననుకొన్నాడు. అవమానభారంతో నమ్రశీర్షుడయినాడు. ముఖంలో ప్రస్ఫుటిస్తున్న భావాలుతప్ప, అతని అభిప్రాయాన్ని తెలుసుకొందుకు మరోమార్గమేదీ ఇంద్రునికి లేదు. లోలోపల ఎంత మథనపడుతున్నా, దక్షుడు బైటపడటం లేదు.

"చెప్పు దక్షా! నీ అభిప్రాయమేమిటి?" అన్నాడు ఇంద్రుడు.

దక్షుడు మెల్లగా తలెత్తి, ఇంద్రునిముఖంలోకిచూసి, తిరిగి తల దించుకొన్నాడు.

"ఇది నాకుమాత్రమే సంబంధించిందిగాదు. నా స్వవిషయమైతే, నిరభ్యంతరంగా చేయగలను. కానీ కాదే!

శంకరుని వివాహమాడటానికి 'సతి' అంగీకరించగలదని నే నెలా చెప్పగలను?"

"నువ్వు ప్రజాపతివి! ప్రజలను అదుపాజ్ఞలలో పెట్టడంతో బాటు, వారి సౌఖ్యాలను చూడడం గూడా నీ విధి. అలాంటి బాధ్యతాయుతమైన పదవిలో ఉండి, నీ విలా అనడం మంచిదికాదు. 'సతి నీ కూతురు కాక, మరొక బిడ్డ అయితే, ఏ శాసనాన్నాధారంచేసుకొని నువ్వీ కార్యాన్ని నెరవేరుస్తావో, అదేశాసనం నీపై నీవే అమలు పరుచుకోవాలి. అలా చేయలేనినాడు నీ వీ పదవిలో ఉండ తగవు. శాసనధిక్కారనేరం, నీపట్ల వుండటమే అందుకు కారణం! పదవీరహితుడవైన నువ్వు, సామాన్య పౌరుని వంటివాడవేగానీ, అధికుడవు కావు. అవసరమయిన సందర్భాలలో, సామాన్యుని ఆస్తిపాస్తులు, అతని తాలూకు వ్యక్తుల్ని ప్రభుత్వం స్వాధీనపరచుకొనవచ్చని నీకు తెలుసు... నీవు దీని కంగీకరించకతప్పదు. అలాంటి ఆజ్ఞలు నా కున్నాయి. చేజేతులా పదవిని కోల్పోవడం విజ్ఞతకాదు. ఆపైన నీయిష్టం....'సతి'గూడా నీతోనే సమావేశాలకు వచ్చిందిగదూ! ఆ పని నీవు చేయలేకపోతే, అధికారిగా నేనన్నా 'సతి'ని అందు కొప్పించగలనేమో ప్రయత్నిస్తాను..."

8

తండ్రి చెప్పినమాటలన్నీ సతి విన్నది. ఇలా జరుగుతుందని, ఆమె ఏనాడూ అనుకోలేదు. తన వివాహం ఫలానా వ్యక్తితో కావాలని, ఆమె ఎప్పుడూ కలగనలేదుగానీ, శంకరుడువంటి పిశాచగణ నాయకునితో అవుతుందనిగూడా ఊహించలేదు.

మొట్టమొదట తనెంతగానో ప్రతిఘటించింది. కానీ ఇంద్రుడు, మహావిష్ణువుగూడా తననిందుకు ఒప్పుకొనేట్టు చేశారు. తన ఈ 'త్యాగం'వల్ల కోట్లాదిప్రజలు బాగుపడతారని నచ్చచెప్పారు. ఈ కారణం తన నంతగా సంతృప్తిపరచలేదు. కానీ, ఆ తరువాత మహావిష్ణువు రహస్యంగా చెప్పినవిషయాలు తన కెంతగానో నచ్చాయి...

“అమ్మా! ఇందుకు నువ్వు విచారించకు. ఇందాక ఇంద్రుడున్నాడుగనుక, అరవిడిచి మాట్లాడడానికి వీలులేకపోయింది... నువ్వేదో భ్రమపడుతున్నావు గానీ, ఇది నిజంగా నీకెంతో ఉపకరిస్తుంది. శంకరుడు వస్తుతః తక్కువజాతివాడు, అందునా అధమవర్గానికి చెందినవాడు. పది మంది వెర్రివెధవలు గొప్పవాడివన్నారుగనుక, అతను గొప్పవాడయ్యాడుగానీ, స్వతస్సిద్ధంగా, ఉత్త మామూలు వ్యక్తి. అటువంటివాణ్ణి పెళ్ళాడటం, నీ కన్నివిధాలా ఉత్తమం. తను మనకంటే తక్కువవాడన్న విషయం అతనేనాడూ మరచిపోలేదు. ఇష్టమున్నా లేకపోయినా,

అతను మనల్ని గౌరవించితీరాలి. 'భార్య'గా అతనిఆజ్ఞలను నీవు పాటించనవసరంలేదు. నీ వతన్ని ఆజ్ఞాపించవచ్చు. అదుపులో పెట్టవచ్చు. అతని అడుగులకు మడుగులొత్తడానికి మారుగా, ఆపనే అతనిచేత నీవు చేయించుకోవచ్చు. మరొక 'భర్త' వల్ల యిలాంటి సౌకర్యాలు లభించవు.... మనలో మాటగా నీ కిది చెబుతున్నాను. దేవలోకంలో ఇందరు కన్యలుండగా, నిన్నే ఈ పనికై నియోగించడానికి ముఖ్యకారణం: నువ్వు మాకు ఆప్తురాలివి కావడమే! రాగల సత్ఫలితం- నే నిక్కడ వుండిగూడా మరొకరి కెలా దక్కనివ్వను? చిన్నదానివి గనుక, లోకవ్యవహారాలు నీ కంతగా తెలియవు. నామాట విను. అనవసరంగా భవిష్యత్తును పాడుచేసుకోకు. వివాహానంతరం మరికొన్ని రహస్య విషయాలు నీకు తెలియపరుస్తాను...."

'మీ మాటను నేను కాదనలేను' అన్నది తను. "అయితే__అతనికి మనకూ బద్ధవైరం కదా, వివాహమెలా పొసగుతుందో తెలుసుకోవాలనుకొంటున్నాను ..."

'చూడు తల్లీ!' అన్నాడు విష్ణుమూర్తి లాలనగా. "కొన్ని కార్యాలు నెరవేరిందాకా బైటికి అనరాదు. ఇది రాజ్యాంగ రహస్యం. ఆ గొడవలన్నీ మేము చూసుకొంటాము. నీ పనల్లా మేము చెప్పినట్లు చెయ్యడమే! ఫలితం కోసం నువ్వువిచారించ నక్కరలేదు!"

తను అంగీకరించింది. మొట్టమొదట మనస్సు అదోలా అయింది. కానీ ఆలోచించి చూస్తే, తను చేసిన పని ఎంతో ఉత్తమ కార్యంగా స్ఫురిస్తున్నది. తన వ్యక్తి

గత విషయాలు అలా వదిలేసి చూస్తే, దేశానికి తను చేసిన 'సేవ' అమూల్యమయినది! తన వివాహంతో, కొన్ని కోట్లమంది ప్రజలు సుఖజీవనం చేయగలుగుతున్నప్పుడు, తను ఒక్కతే కష్టపడినా ఫరవాలేదు. ఇదయినా తను అనుకోవడమే గానీ మహావిష్ణువు చెప్పిన పద్ధతి ప్రకారం చూస్తే, వ్యక్తిగత జీవితం గూడా సంతృప్తికరంగా వుండేలా కనిపిస్తున్నది. ఐనా ఇదమిత్థమని, తనిప్పుడేమీ చెప్పలేదు.

కేవలం సౌందర్యం మాత్రమే గణనీయమనుకొంటే, శంకరుడు అందగాడే! ఇది తను చిత్రంలో చూసి ఏర్పరచుకొన్న అభిప్రాయం. జీవంతో తొణికిసలాడుతున్న వ్యక్తి, మరింత అందంగా ఉండవచ్చు. తమకు 'అన్యాయం' చేస్తున్నాడని విరోధిగా భావించడం జరుగుతున్నది గానీ, బుద్ధికుశలతకైనా, దేవలోకంలో, ఏ ఒక్కరికీ తీసిపోడు. కాకపోగా, మరొకరకంగా చెప్పాలంటే, అతనితో తులతూగగల వ్యక్తి గూడా దేవలోకంలో లేడనవచ్చు. ఒకరుకాదు; ఇద్దరుకాదు; కొన్ని లక్షలమంది ప్రజలకు నాయకత్వం వహిస్తున్నాడు. వారందరినీ, తన కనుసన్నల వెంట తిప్పుతున్నాడు. తనమాట శిలాశాసనంగా చెల్లించుతున్నాడు. అత్యధిక బలసంపదలు కలిగి, ఎంతో పటిష్టమైన ప్రస్తుత ప్రభుత్వాన్ని, గడగడలాడించుతున్నాడు. ముఖాముఖి తలపడలేక, దొంగచాటుగా, మాయోపాయంతో, అతన్ని లొంగదీసుకోవాలన్న ప్రయత్నాలు-ఈ పాలకవర్గం చేయవలసిన తీవ్ర సంచలనాన్ని కలిగిం

చాడు. ఇన్నింటినీ ఇంత చక్కగా నిర్వహించుతున్న వ్యక్తి సామాన్యుడా ? ఎంత మాత్రం కాదే ? 'సామాన్యుడు' - 'అల్లరిమూక' - 'రాలుగాయి' అని స్థానిక ప్రముఖులు పదే పదే దుష్ప్రచారం చేస్తూ, ఆందోళనపడుతున్నారంటే, ఆ ఆందోళన వెనుక, ఎంతటి భయం గూడుకట్టుకొని వున్నదో, ఆలోచించినవారికి తెలియకపోదు. వారంటు న్నట్లు, నిజంగా శంకరుడు మామూలువాడే అయితే, అందు కోసం, రహస్య సమావేశాలు జరపడమూ, యుక్తి ప్రయు క్తులు పన్నడమూ, కేవలం అవివేకం కావలసివస్తుంది ! వీరికీ తెలుసు శంకరుడు అసామాన్యుడని. అందుకే ఇన్ని బదవలు వీరు పన్నుతున్నారు...

అటువంటి మహామహునికి ఇల్లాలుగా వుండడం' నిజంగా గర్వించదగ్గ విషయమే! మహావిష్ణువు ఏ అభిప్రా యంతో అన్నప్పటికీ, తను ఇందుకు ఆనందించాలిగానీ, విచారించరాదు.... కానీ, తన కోరిక ఫలిస్తుందా లేదా అన్నదే ప్రస్తుత సమస్య. ఇంతటి మహామహుడు, దేవతలు పన్నిన ఈ 'ఉచ్చు'ను తెలుసుకోలేడా? తెలుసుకోలేనంత అమాయకుడనడానికి ఆధారమేమీ లేదు. అలాంటి అమాయకుడు ఇన్ని పనులు చెయ్యనూ చెయ్యడు: అతని కోసం మహావిష్ణువు ఇన్ని పన్నాగాలు పన్ననూ పన్నడు. అది సందేహించనవసరంలేని విషయం!

అయితే, తన శక్తి యుక్తులేమిటో ఇప్పుడే ప్రదర్శి తం కావాలి. అలాంటి గండరగండణ్ని వశంచేసుకోన డం ద్వారా, తన వ్యక్తి ప్రతిభ బహిర్గతం కావాలి. దేవతా

కోటిని రక్షించిందన్న కీర్తితో బాటు ఒక మహావ్యక్తిని జయించిందన్న కీర్తిగూడా తనకు దక్కాలి. ఇందులో తను ఓడిపోయిందో, అందరి భవిష్యత్తూ అంధకారబంధుర మవుతుంది. కాక జయించడమే జరిగితే, తనకన్నా అదృష్టశాలిని, మరి పుట్టబోదు...

8

శంకరుడు చాలా తీవ్రంగా ఆలోచిస్తున్నాడు. సతి చెప్పిన మాటలు విశ్వసించదగినవో కావో తేల్చవలసిన బాధ్యత తనమీద ఉన్నది. ఇప్పటి తన నిర్ణయం మీదనే, తన వారి భవిష్యత్తంతా ఆధారపడి వున్నది. తను తప్పటడుగు వేస్తే, అధఃపాతాళానికి వెళ్ళడం తప్ప మరో మార్గమే లేదు.

తనవారు వాదిస్తున్నదిగూడా నిజంగానే ఉన్నది. సతి దేవకన్య; అందునా దక్షప్రజాపతి తనూజ. తమకు శత్రుకోటిలోనిది. తమ గుట్టుమట్లు తెలిసికోవాలన్న అభిప్రాయంతోనే, ఆ చుట్టుప్రక్కల తచ్చాడుతున్నదనీ, అందుకే ఆమెను తాము బందీగా పట్టుకొచ్చామనీ తన వారు అంటున్నారు.

కానీ సత్యం మరోకలాగా కూడా ఉండిఉండవచ్చు. దేవతలందరూ తమకు శత్రువులు కారు. ఆ జాతికి చెందిన చాలామంది, తమపట్లా తమ ఉద్యమంపట్లా సానుభూతిని ప్రదర్శిస్తున్నారు. పరోక్షంగా సాయపడుతున్నారు

గూడాను. ఈ సతిగూడా ఆ కోవ కే చెంది ఉండగూడదా? కొందరు ఆ రాజ్యంలోవుండే సహాయపడుతుండగా, ఈమె ఇక్కడికి వచ్చి, తన చేయూత నివ్వ నిశ్చయించుకొన్నదేమో!

తనిప్పుడేమి చెయ్యాలి ? సతిని విశ్వసించడమా ? మానడమా ?

* * *

నారదుడు ససంభ్రమంగా ప్రవేశించాడు. విష్ణుమూర్తి ప్రశ్నార్థకంగా అతన్ని పరికించాడు.

'దేవా ! మన ప్రయత్నాలన్నీ విజయవంత మయినాయని తెలియచేయడానికి చాలా సంతసిస్తున్నాను. సతి తన పాత్రను మహాద్భుతంగా పోషించింది. ఆమె సౌందర్యానికి శంకరుడు లొంగిపోయాడు. ఎంతగా ఆకర్షితుడయినాడంటే, అతని ఉద్యమం, మునుపున్నంత తీవ్రంగా లేదు. ప్రస్తుతం మన్మథుడు ఆ ప్రాంతాలలోనే సంచరిస్తున్నాడు. సతీ శంకరు లిపుడు ఏకాంతమందిరావాసులయినారు. తమ పాచిక అమోఘంగా పారింది.... నాయకుడు, ఇతర కార్య నిమగ్నుడు కావడంతో, అతని బలగము కర్తవ్యతావిమూఢమై దిక్కులు పరికిస్తున్నది. కొద్దిరోజులలో అది చెల్లాచెదరు కావచ్చు.'

విష్ణుమూర్తి ఫక్కున నవ్వాడు.

'ఏమిటి స్వామీ ?'' అన్నాడు నారదుడు ఆశ్చర్యంగా.

'అది నువ్వనుకొంటున్నంత సులభం కాదు నారదా! అలా జరగడము గూడా మన అభిమతం కాదు. ఏ మహా శక్తి మనలను ముప్పతిప్పలు బెట్టిందో, దానిని నాశనం చేయడం కన్న, పదిలంగా మనకుగా దానిని వుపయోగ పరుచుకోవాలి. అప్పుడే మన వివేకం గూడా బైటపడు తుంది. ఆపని గూడా త్వరలోనే పూర్తి కావచ్చు .... దేవేంద్రాదులను నామాటగా ఇక్కడికి రమ్మని చెప్పు.'

* * *

శివుడు తన పరివారంలోని ప్రముఖు లందరినీ ఒక నాడు సమావేశపరిచాడు. ఆ సమావేశంలో ఇటీవల తన చర్యలకు శంకరుడు సంజాయిషీ ఇవ్వవలసి వున్నది.

'నాకు తెలుసు' అంటూ ప్రారంభించాడు శివుడు. 'నన్ను గురించి మీరిలాగే అనుకొంటారని, నేను ఎప్పుడో అనుమానించాను. మీ సందేహాలన్నీ సవ్యమైనవే నని ఒప్పుకొంటున్నాను. అయితే వాటికి నా ప్రత్యుత్తరాలు గూడా మీరు జాగ్రత్తగా వినాలి. ఇంతాచేసి నేను దోషినే నని మీ రభిప్రాయపడితే, శిక్షార్హుణ్నే.

"చాలా మంది బహిరంగంగా చర్చిస్తున్నట్టు, సతిని నేను వివాహమాడబోతున్నాను. ఇందులో నా స్వార్థం లేకపోలేదు గానీ, అంతకన్నా, మన ఉద్యమానికి మహోప కారం జరుగనున్నది.... అవసరమయితే, రక్తపాతం జరప డానికి గూడా మనం సిద్ధపడ్డాము. కానీ, అంతకన్నా సులు వైన మార్గాలున్నప్పుడు, వ్యవహారం అంతదాకా పోవ

డమే అనవసరం! సతిని వివాహంచేసుకోవడం ద్వారా, ప్రస్తుత ప్రభుత్వంలోని ఒకానొక ప్రముఖోద్యోగి, మనకు చాలా దగ్గరివాడవుతున్నాడు. అతని నుండి మన మెంతైనా సహాయం పొందవచ్చు... ఆదిలో ఇలా ఆలోచించిన నా ఆలోచనలన్నీ, అక్షరాలా నిజమే అయినాయి. మహావిష్ణువునుండి వార్తాహరుడు వచ్చి, ఈ విషయం తెలిపాడు. మనలను, మన ఉద్యమాన్నీ, మహావిష్ణువు గుర్తించాడు. మనందరి తరఫునా ఒక ప్రతినిధి, ఆయన మంత్రివర్గంలో ఉండటానికి, తన సమ్మతిని తెలియబరిచాడు. ఇదొక ఘనవిజయమే! విడిగా ఉండి, ఏదోరకమైన ఆందోళన చేస్తుండటం కన్న, ప్రభుత్వంలో బాధ్యతాయుతమైన పదవిలో ఉండటం ద్వారా, మనకు మనం ఎన్నిపనులైనా సాధించుకోవచ్చు... మహావిష్ణువు: నాకేమీ అభ్యంతరం లేకపోతే, మంత్రివర్గ సభ్యునిగా నాపేరును ప్రకటిస్తానని కూడా తెలియబరిచాడు... అనవసరమైన రక్తపాతం జరిపి అనిశ్చితమైన విజయాన్ని పొందజూడటం కన్న, దీని కంగీకరించడం ఉత్తమ పద్ధతిగా నేను అభిప్రాయపడుతున్నాను. ఇదివరకట్లాగానే, ఈ విషయంలో కూడా, నా అభిప్రాయంతో మీరందరూ ఏకీభవించగలరనే ఆశిస్తున్నాను."

నాయకుని మాటలకు ఎదురు చెప్పడం తెలియని వారందరూ, ఈ నిర్ణయం అమోఘంగా ఉన్నదని ఏకగ్రీవంగా అంగీకరించారు.

9

శంకరుడు 'లయశాఖ'కు ప్రధానాధికారిగా నియమింపబడ్డాడు. ఉండడానికి, అతనికీ చాలా అధికారాలున్నాయిగానీ, వాటిని ఉపయోగించడానికి వీలులేనన్ని నిబంధనలు గూడా ఉన్నాయి. పూర్వం అతని కుండిన వ్యక్తి స్వాతంత్ర్యం గూడా ఇప్పుడు లేకుండా పోయింది. విష్ణుమూర్తి, తన పాన్పుపైన ఆదిశేషుని తాలూకూ వారిని, అతనికి ఆభరణాలుగా నిర్దేశించాడు. తన బావమరదియైన చంద్రుణ్ని అతని నెత్తిమీద కెక్కించాడు. పట్టుమని పది బారలు పేరెం తియ్యలేని వృషభాన్ని, వాహనంగా ఉంచుకోమన్నాడు. అతని భార్యకు మాత్రం, సింహాన్ని వాహనం చేశాడు.

ఇన్ని కట్టుదిట్టాలకూ శివుడు లోబడ్డాడు. ఈ శాఖలో ఉండి తనవారి నేదో ఉద్ధరిద్దామని అతని భ్రమ! చివరకు అది గూడా చేయలేకపోయినట్లు అనేక దృష్టాంతరాలున్నాయి. తనవారు గదా అని; హిరణ్యకశిప, హిరణ్యాక్షులకు వరా లిచ్చాడు. కానీ విష్ణుమూర్తి వారిని సంహరించిన దాకా నిద్రపోలేదు. తనవారి వత్తిడి భరించలేక, వారికి ఏవో వరాలు ఇచ్చేవాడు. అవి విష్ణువుచేత పరిహరింపబడుతుండేవి.

ప్రభుత్వంలో, అతనికంటే అతని భార్యకు ఎక్కువ పలుకుబడి వున్నది. శంకరుడు చేయలేని పనుల నెన్నిటినో, ఆమె సులువుగా చేసివేసింది. అతని దాంపత్యజీవితం గూడా అంత సౌఖ్యప్రదంగా లేదు. ఈ పదవిలోకొచ్చి

అత నేమయినా సాధించిఉంటే, అది తన చేతులతో తన వారిని నాశనంచేయడమే! జలంధరుడు, తారకాసురుడు, బలి... ఇలా ఎంతమందినని లెక్కించడం! ఈ ప్రలోభానికే శంకరుడు గురికాకుండా ఉన్నట్లయితే, దేవరాజ్యం ఏనాడో అతని హస్తగతమయి వుండేది. అయితే ఈ ఊహ శంకరునికి వచ్చిఉండదు. ఈ పదవిలో ఉండి తనవారిని ఏదో బావుకొనేట్లు చేదామని అతని సంకల్పం! కానీ జరిగింది దానికి విరుద్ధంగా పర్యవసించింది. ఆ మహావిప్లవాన్ని ఈ కారణంతో విష్ణువు అణచివేయటమేగాక, అందుకు ముఖ్యకారకులయినవారిని శంకరుని హస్తంతోనే తుదముట్టించాడు. అతనుచేసిన ప్రతిపనీ, అభాసుగా తయారయేట్లు అల్లికలల్లారు. అతన్ని కీలుబొమ్మనుచేసి కూచోబెట్టాడు.

తన 'స్థితి ఇది' అనీ, తనెందుకూ కొరగాకుండా పోయినాననీ శంకరుడు గ్రహించిననాడు, అతనా పంజరం నుండి విముక్తుడవుతాడు.

కానీ ఈ వివేకం ఒకప్పుడు కలిగినట్లయితే, తన వారినీ, తననూ కొంతలో కొంతైనా బాగుచేసుకొనగలిగేవాడు. ఇప్పుడా అవకాశంగూడా లేదు. బాగుచేయడానికి పనికిరానంతగా వారు పాడైపోయ్యారు. ప్రస్తుతం శివుడు గుడ్డికన్నులాంటివాడు. అది మూసినా తెరిచినా గూడా ఫలితం ఒక్కటే!